

CLICK HERE TO ACTIVATE

LESSON

PART 2

5

నాగార్జున సాగర్

కృష్ణానదిపై నిర్మించబడిన ఆనకట్టలలో నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు అతిపెద్దది. ఇది ఒక బహుళార్థ సాధక ప్రాజెక్టు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని నల్గొండజిల్లా నందికొండ వద్ద కృష్ణానదిపై నిర్మించబడింది. భారతదేశ ప్రథమ ప్రధాని శ్రీ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ 1955, డిశంబరు 10వ తేదీన ఈ ఆనకట్ట నిర్మాణానికి శంకుస్థాపన చేశారు.

ఈ జలాశయం దేశంలోని రిజర్వాయర్‌లలో రెండవ అతి పెద్దది. దీనికి 11,472 మిలియన్ ఘనపుటడుగుల నీటిని నిలువచేసే సామర్థ్యం ఉంది. దీని ప్రధాన కట్టడం 590 అడుగుల ఎత్తు కలిగి ఉంది. దీని పొడవు 1.6 కిలోమీటర్లు. 26 గేట్లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి. జలాశయానికి ఇరు వైపులా రెండు సాగునీటి కాలువలు త్రవ్వారు. కుడివైపున ఉన్న కాలువకు జవహర్ కాలువ అనీ, ఎడమవైపు కాలువకు లాల్ బహదూర్ కాలువ

అనీ పేర్లు పెట్టారు. కుడి కాలువ ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని గుంటూరు, ప్రకాశం జిల్లాలకు, ఎడమ కాలువద్వారా తెలంగాణలోని నల్గొండ మొదలైన జిల్లాలకు సాగునీరు సరఫరా అవుతుంది. ఆనాటి భారత ప్రధాని శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ 1967 సం॥లో కుడి, ఎడమ కాలువలకు నీటిని విడుదల చేశారు.

నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు నిర్మించిన ప్రదేశం ఒకప్పుడు బౌద్ధమతం వెల్లివిరిసిన చారిత్రక ప్రదేశం. నిర్మాణంలో భాగంగా త్రవ్వకాలు జరిపినపుడు బౌద్ధమత అవశేషాలు బయటపడ్డాయి. వాటన్నింటినీ జలాశయం మధ్యలో ఉన్న నాగార్జున కొండ మ్యూజియంలో భద్రపరిచారు. ఈ ద్వీపపు మ్యూజియం ప్రపంచ పర్యాటకులను విశేషంగా ఆకట్టుకొంటున్నది.

ఇక్కడ జలవిద్యుత్ కేంద్రాన్ని కూడా నిర్మించారు. ఈ విద్యుత్ కేంద్రం 8 యూనిట్లతో 815.6 మెగావాట్ల విద్యుత్ను తయారుచేయగల శక్తిని కల్గి ఉంది.

నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టులోని అన్ని గేట్లను ఎత్తి నీటిని వదిలినపుడు, ఆ దృశ్యం ఎంతో మనోహరంగా ఉంటుంది. చూడటానికి పెద్ద ఎత్తున సందర్శకులు వస్తారు.

ఇక్కడకు దగ్గరలో ఉన్న ఎత్తిపోతల జలపాతము, అనుపు, సాగరమాత దేవాలయం చూడదగినవి. ఎన్నో అందాలు, విశేషాలతో నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు ప్రముఖ పర్యాటక కేంద్రంగా విరాజిల్లుతున్నది.

I.

అర్థాలు

నిర్మించు	=	కట్టు	పర్యాటకులు	=	చూడటానికి వచ్చినవారు
ఆనకట్ట	=	నీటిని నిలువ చేయుటకు అడ్డంగా కట్టిన కట్ట	దీప్తం	=	నలువైపులా నీటిచే చుట్టబడిన భూమి
జలాశయం	=	నీటిని నిలువచేసే ప్రాంతం	విశేషంగా	=	గొప్పగా
భద్రపరచు	=	జాగ్రత్తచేయు			

II.

పదజాలం

(అ) ఈ క్రింది పదాలకు వ్యతిరేకపదాలు రాయండి.

1. పెద్ద   ×   _____
2. ప్రధానం   ×   _____
3. పొడవు   ×   _____
4. మొదటి   ×   _____

(అ) ఈ క్రింది వాటిని జతపరచండి.

1. ఆనకట్ట పొడవు	( )	(క) 11,472 మి.ఘ.అ.
2. నీటిని విడుదల చేసిన సంవత్సరం	( )	(గ) 1955
3. జలాశయం సామర్థ్యం	( )	(చ) 815.6 మెగావాట్లు
4. శంకుస్థాపన జరిగిన సంవత్సరం	( )	(జ) 1.6 కి.మీ
5. విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యం	( )	(ట) 1967

(ఇ) ఈ క్రింది ఖాళీలను పూరించండి.

- నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు _____ నదిపై నిర్మించారు.
- నాగార్జునసాగర్ జలాశయానికి _____ గేట్లు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.
- నాగార్జునసాగర్ ప్రధాన కట్టడం ఎత్తు _____ .
- నాగార్జునసాగర్ ఆనకట్ట నిర్మాణానికి శంకుస్థాపన చేసిన వారు _____ .
- నాగార్జునసాగర్ కుడి, ఎడమ కాలువలకు నీటిని వదిలిన వారు _____ .

(ఈ) పఠనాలను మార్చి రాయండి.

ఏకవచనం	-	బహువచనం	ఏకవచనం	-	బహువచనం
1. జలాశయం	-	_____	4. _____	-	పర్యాటకులు
2. _____	-	జిల్లాలు	5. కాలువ	-	_____
3. ప్రదేశం	-	_____	6. _____	-	కట్టడాలు

III.

ప్రశ్నావళి

(అ) ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు రెండు లేక మూడు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

- కుడి కాలువ ద్వారా ఏయే జిల్లాలకు సాగునీరు అందుతుంది ?
- నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ఎక్కడ ఉంది ?
- జలాశయం నీటిని నిలువ చేసే సామర్థ్యం ఎంత ?
- బౌద్ధమత అవశేషాలను ఎక్కడ భద్రపరిచారు ?
- కాలువలకు నీటిని వదిలిన వారు ఎవరు ?

(అ) ఈ క్రింది ప్రశ్నలకు ఆరు వాక్యాలలో జవాబులు రాయండి.

1. “నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు ఒక బహుళార్థ సాధక ప్రాజెక్టు” వివరించండి.
2. నాగార్జునకొండ మ్యూజియం గురించి రాయండి .

IV.

వ్యాకరణం

(అ) ఈ క్రింది వాటిని జతపరచండి.

1. క	( )	(అ) ఉభయాక్షరం
2. ఇ	( )	(ఆ) ప్రాస్వాక్షరం
3. లే	( )	(ఇ) మహాప్రాణాక్షరం
4. ఫ	( )	(ఈ) దీర్ఘాక్షరం
5. ః	( )	(ఉ) అచ్చు
6. గి	( )	(ఊ) అల్పప్రాణాక్షరం

(ఆ) ఈ క్రింది ఖాళీలలో మహాప్రాణాక్షరాలను రాయండి.

ఉదా : ఖడ్గం

1. సం_____ం
2. వాం_____
3. బో_____న
4. _____క్తి
5. _____షం

V.

ప్రాజెక్టు పని

నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు నమూనాను తయారుచేసి మీ తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి.